

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de către Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, de către Ministerul Justiției și de către Procuratura Generală,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Andoni împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 14 noiembrie 2022 a Curții de Apel Comrat

*(Dosarul nr. 2ra-205/23
nr. PIGD 2-20122591-01-2ra-06022023)*

Examinarea superficială a cauzei, fără a aprecia probele prezentate în susținerea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material suportat pentru cheltuielile de asistență juridică.

Judecătoria Cimișlia, sediul central – M. Ganganu
Curtea de Apel Comrat – G. Colev, Ș. Starciuc, A. Curdov

04 decembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile depuse de către Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, de către Ministerul Justiției și de către Procuratura Generală,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Ion Malanciuc,
Diana Stănilă, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 14 august 2020, Iurie Andoni a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la încasarea din contul bugetului de stat a prejudiciului material în sumă de 50 000 lei, a prejudiciul moral în sumă de 80 000 euro și a cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată Iurie Andoni a indicat că la 27 decembrie 2002 de către SUP al CPS Rîșcani a fost pornită urmărirea penală în dosarul nr.2002021875 privind comiterea de către Iurie Andoni a infracțiunii prevăzute de art.214, alin. (3) din Codul penal (redacția anului 1961). Ulterior, la cauza penală cu nr. 2002021875 a fost conexată cauza penală cu nr. 2006028171 pornită la 25 decembrie 2006, conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art.310, alin.(1) din Codul penal și cauza penală nr.2007028195 pornită la 01 noiembrie 2007 conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art.335 din Codul penal.

3. Totodată, prin ordonanța din 28 iunie 2016 la cauza penală a fost anexată cauza penală cu nr.2012970117 pornită la 01 noiembrie 2007 conform semnelor componente de infracțiune prevăzute de art.335, alin.(1) din Codul penal.

4. Prin ordonanța OUP, Iurie Andoni a fost recunoscut bănuit, iar ulterior a fost pus sub învinuire de comiterea mai multor infracțiuni. Urmare a ordonanței procurorului în Procuratura mun. Chișinău din 18 mai 2017, Iurie Andoni a fost scos de sub urmărire penală în cauza penală cu nr.2002021875, procesul penal fiind clasat.

5. Reclamantul a menționat că partea-vătămată Eugenia Duca nefiind de acord cu ordonanța procurorului din 18 mai 2017 a contestat-o la 16 iunie 2017, procurorului ierarhic superior. La 06 iulie 2017, prin ordonanța procurorului adjunct interimar-șef al Procuraturii mun. Chișinău, s-a dispus respingerea plângerii depusă de Eugenia Duca la 16 iunie 2017. Ulterior, Eugenia Duca a contestat ordonanțele la judecătorul de instrucție, iar prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 03 decembrie 2018, s-a respins ca neîntemeiată plângerea Eugeniei Duca.

6. La 12 decembrie 2018, Eugenia Duca a contestat cu recurs încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 03 decembrie 2018. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2019 s-a respins recursul declarat de către Eugenia Duca, s-a menținut încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 03 decembrie 2018.

7. În aceste circumstanțe Iurie Andoni a menționat că fără careva motiv rezonabil în lipsa unor probe pertinente, în scop de a fi umilit, a fost atras ilegal la răspundere penală în cadrul cauzei penale nr.2002021875. Astfel, în timpul atragerii ilegale la răspundere penală a fost nevoit să suporte umilință și disconfort enorm din care motiv a primit trauma psihologică sub formă de stres care sunt iremediabile.

8. În opinia reclamantului acțiunile organului de urmărire penală, i-au lezat drepturile și libertățile prevăzute de art.6 din CtEDO și se consideră îndreptățit de a solicita repararea prejudiciului moral estimat de către acesta la suma de 80 000 euro luând în considerare că unul din criteriile de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care prevede că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

9. Totodată, reclamantul a menționat că pe motivul tragerii ilegale la răspundere penală în cadrul cauzei penale nr. 2002021875 a fost nevoit să-și angajeze apărător, pentru serviciile căruia a suferit cheltuieli în sumă de 50 000 lei, fapt confirmat prin contractul de asistență juridică nr.732 din 12 iunie 2018 și bonul de plată seria EP nr.600894 din 12 iunie 2020.

10. Prin hotărârea din 13 iunie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul central s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Iurie Andoni, s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Iurie Andoni prejudiciul material în sumă de 50 000 lei și prejudiciul moral în sumă de 300 000 lei. În rest, s-a respins ca neîntemeiată cererea reclamantului. (f.d. 175, 189-197, vol. I)

11. Hotărârea instanței de fond a fost contestată cu apel în termen, de către Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, Ministerul Justiției și Procuratura Generală.

12. Curtea de Apel Comrat prin decizia din 14 noiembrie 2022 a respins apelurile declarate de către Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, de către Ministerul Justiției și de către Procuratura Generală, a menținut hotărârea din 13 iunie 2022 a Judecătoriei Cimișlia, sediul central. (f.d. 21,22-31, vol.II)

13. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs de avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, de Ministerul Justiției și de Procuratura Generală.

14. Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, în susținerea recursului a menționat, că instanța de apel a interpretat și aplicat greșit normele de drept material și nu s-a expus asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept ale litigiului.

15. Recurentul a susținut, că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că Iurie Andoni a fost urmărit penal ilegal un termen excesiv de mare, iar prejudiciul moral dispus spre încasare este infim cu suferințele cauzate acestuia prin acțiunile ilicite ale instanțelor judecătorești și ale procuraturii.

16. Avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, referitor la probarea prejudiciului moral, a precizat că potrivit practicii CEDO este suficientă proba faptei ilicite, urmând ca prejudiciul și raportul de cauzalitate să fie prezumate, instanțele, urmând să deducă producerea prejudiciului moral din simpla existență a faptei ilicite de natură să producă un asemenea prejudiciu și a împrejurărilor în care a fost săvârșită, soluția fiind determinată de caracterul subiectiv, intern al prejudiciului moral, proba sa directă fiind practic imposibilă. Prin urmare, comportamentul instanțelor privind respingerea parțială a cerinței privind încasarea prejudiciului moral este inexplicabil.

17. Ministerul Justiției prin recursul înaintat a invocat că instanța de apel la adoptarea soluției judecătorești, a aplicat eronat normele de drept material ce țin de încasarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și a apreciat probele arbitrar.

18. În acest sens, Ministerul Justiției a menționat că pentru aplicabilitatea prevederilor Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ, atât circumstanțele prevăzute de art. 6 privind dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 privind cazurile de reparare a prejudiciului material și moral, or, normele legale în cauză sunt indisolubile, respectiv nu pot fi aplicate separat.

19. Autoritatea recurentă a susținut că nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului, or, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept. Astfel, dacă se demonstrează printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil că acțiunile întreprinse de către organul de urmărire penală au fost ilegale, atunci dreptul la despăgubire apare indiferent de faptul dacă este vinovată sau nu persoana.

20. La fel a indicat, că din materialele dosarului nu reiese aplicarea față de Iurie Andoni a unor măsuri preventive prevăzute de art. 3, alin. (1) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, acesta limitându-se doar a anexa copia ordonanței de scoatere de sub urmărire penală și hotărârile emise în cadrul cauzei penale privind contestarea acestei ordonanțe.

21. Ministerul Justiției a menționat ca fiind eronată concluzia instanțelor de judecată precum că Iurie Andoni este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat, în conformitate cu prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, în baza ordonanței de scoatere de sub urmărire penală, deoarece Iurie Andoni nu întrunește în mod cumulativ prevederile art. 3, alin. (1) și art. 6, nici nu a fost atras la răspundere penală și nici nu a fost

condamnat la pedeapsă sub formă de închisoare, fiind doar în calitate de bănuit/învinuit de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale. Mai mult ca atât, din materialele cauzei nu reiese faptul că în privința intimatului au fost aplicate careva măsuri preventive prevăzute de art. 3 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 și declarate ilegale printr-un act judecătoresc.

22. Totodată, autoritatea recurentă a indicat că organul de urmărire penală, a avut obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor invocate în actul de sesizare, de a constata atât circumstanțele care dovedesc vinovăția și cele care dezvinovățesc, cât și circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea penală. Totodată, o eventuală clasare a cauzei penale nu trebuie percepută ca un rebut în activitatea organului de urmărire penală, dar ca o activitate normală de examinare a unei cauze penale.

23. În ce privește repararea prejudiciului moral suferit, Ministerul Justiției a considerat că instanța de fond nejustificat a dispus acordarea sumei respective, fiind disproporționat de mare, în condițiile în care prezenta acțiune nu întrunește toate condițiile aplicabilității Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

24. La caz, urmărirea penală desfășurată în intervalul dat de timp a avut loc din cauze pertinente, determinate de necesitatea examinării minuțioase a cauzei penale și aflării adevărului mai ales că la cauza penală inițială au fost conexe alte 3 cauze penale, ceea ce necesită un volum mai mare de lucru și acțiuni procesuale întreprinse.

25. Totodată a menționat, că la aprecierea cheltuielilor pentru asistență juridică, urmează a fi constatat faptul dacă acestea au fost necesare, realmente angajate și rezonabile în cuantum. La caz, instanțele de judecată la aprecierea costurilor și cheltuielilor judiciare urmau să se conformeze celor două principii de bază, și anume costurile și cheltuielile urmează a fi în modul corespunzător probate, de obicei prin documente de plată sau prin prezentarea descifrării pe ore a lucrului avocatului și tarife aplicabile și aceste cheltuieli trebuie să fie rezonabile și necesare pentru proceduri în speță.

26. Astfel, autoritatea recurentă a considerat că suma onorariului avocatului încasată în mărime de 50 000 lei este neîntemeiată și neprobată prin înscrisuri, în special ce ține de descifrarea pe ore a lucrului avocatului.

27. Procuratura Generală în susținerea recursului a menționat, că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea materială și anume Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, or, reieșind din prevederile art. 3, urmează a fi reparat prejudiciul cauzat anume prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești. La caz, acțiunile organelor de urmărire penală au fost întemeiate și legale, din care considerente pretențiile reclamantului nu se încadrează în prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

28. Acțiunile procurorului precum înaintarea învinuirii și alte acțiuni procesuale au fost condiționate de temeuri rezonabile că aceasta a participat la săvârșirea infracțiunii, existând riscul împiedicării stabilirii adevărului în cauza penală respectivă.

29. Cu atât mai mult, în cadrul urmăririi penale pe cauza nominalizată nu a fost emis nici un act procedural prin care să fie stabilite ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală și a procuraturii, respectiv ele au fost în strictă conformitate cu prevederile legale și au fost îndreptate pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a tuturor circumstanțelor cauzei penale.

30. Procuratura Generală a mai indicat că instanța de apel nu s-a expus la toate argumentele invocate în apelurile depuse de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală ce țin de mărimea prejudiciului material și moral dispus spre încasare, ori nu au fost constatate temeuri ce i-ar acorda lui Iurie Andoni dreptul la repararea prejudiciului.

31. Însuși ordonanță de scoatere de sub urmărirea penală a lui Iurie Andoni prin sine este o satisfacție morală, constituie de la sine o satisfacție echitabilă a suferințelor reclamantului în cadrul dosarului penal, finalizat în modul expus în privința reclamantului.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

32. Art.431 din Codul de procedură civilă:

„Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

33. Art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

34. Art. XI, alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), stipulează că:

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor”.

35. Art. 445, alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

36. Art. 373, alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.”

37. Art. 20, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova:

„Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

38. Cu referire la termenul de declarare a recursului, prevăzut de art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă sus-citat, instanța de recurs reține că recurenții au respectat acest termen, or decizia contestată a fost pronunțată la data de 14 noiembrie 2022, expediată participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal, la 18 ianuarie 2023 (f.d. 32, vol.II).

Potrivit avizelor de recepție anexate la materialele dosarului rezultă, că recurenții Iurie Andoni, Ministerul Justiției și Procuratura Generală au recepționat copia deciziei motivate la data de 25 ianuarie 2023. (f.d.33,36,37, vol.II)

Avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, a depus recurs la 07 decembrie 2022, de Ministerul Justiției a depus recurs la 24 ianuarie 2023 și de Procuratura Generală a depus recurs la 20 februarie 2023.

39. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează, că prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursul depus la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul art. XI, alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă, recursurile declarate de către avocatul Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, de Ministerul

Justiției și de Procuratura Generală, până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii acestuia, însă procedura de examinare conform noilor reglementări.

40. Studiind materialele dosarului, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de către Iurie Andoni, de Ministerul Justiției și de Procuratura Generală întemeiate și care urmează a fi admise, cu casarea deciziei instanței de apel și de a remite cauza la rejudecare în instanța de apel.

41. Completul de judecată consideră imperioase dezideratele Curții Europene a Drepturilor Omului reținute în cauza Zubac v. Croația (hotărârea din 05 aprilie 2018) potrivit cărora, din moment ce preeminența dreptului constituie un principiu fundamental al democrației și al Convenției, nu putea exista nicio așteptare, în baza Convenției sau de altă natură, potrivit căreia Curtea Supremă trebuia să ignore sau să nu aibă în vedere nereguli procedurale evidente.

42. Recapitulând esența litigiului, în scopul verificării aplicării corecte a dreptului material și procedural, instanța de recurs reține starea de fapt constatată de instanțe și confirmată de părți.

43. Astfel, materialele dosarului demonstrează că la 27 decembrie 2002 de către OP al CPs Rîșcani a fost pornită cauza penală nr.2002021875 în temeiul unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute de art.214, alin. (3) din Codul penal (redacția anului 1961), pe faptul samavolniciei săvârșită de către Iurie Andoni. Prin ordonanța din 31 martie 2008 la cauza penală cu nr. 2002021875 au fost conexate cauza penală cu nr. 2006028171 pornită la 25 decembrie 2006, în temeiul unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute de art.310, alin.(1) din Codul penal și cauza penală nr.2007028195 pornită la 01 noiembrie 2007 în temeiul unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute de art.335, alin.(1) din Codul penal.

La 10 februarie 2009 în cauza penală nr.2002021875 Iurie Andoni a fost pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 335, alin.(3), lit. b) din Codul penal.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău din 18 mai 2017, Iurie Andoni a fost scos de sub urmărire penală în cauza penală cu nr.2002021875, procesul penal fiind clasat. (f.d.11-21, vol.I)

Partea-vătămată Eugenia Duca nefiind de acord cu ordonanța procurorului din 18 mai 2017 a contestat-o la 16 iunie 2017, procurorului ierarhic superior.

La 06 iulie 2017, prin ordonanța procurorului adjunct interimar-șef al Procuraturii mun. Chișinău, s-a dispus respingerea plângerii depusă de Eugenia Duca la 16 iunie 2017. Ulterior, Eugenia Duca a contestat ordonanțele la judecătorul de instrucție.

Prin încheierea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din data de 03 decembrie 2018 s-a respins ca neîntemeiată plângerea înaintată de avocatul Igor Domnicu în interesele Eugeniei Duca, în temeiul art.313 din Codul de procedură penală. (f.d. 5-8, vol.I)

La 12 decembrie 2018, avocatul Igor Domnicu în interesele Eugeniei Duca a contestat cu recurs încheierea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 03 decembrie 2018. (f.d. 29-32, vol.I)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2019 s-a respins recursul declarat de către Eugenia Duca, s-a menținut încheierea Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 03 decembrie 2018.(f.d. 22-28, vol.I)

44. Iurie Andoni, a considerat că odată ce a fost scos de sub urmărire penală, este îndreptățit să se adreseze în instanță de judecată cu prezenta acțiune, în vederea reparării prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, în baza Legii nr.1545-XIII din 25 februarie 1998.

45. Fiind investită cu examinarea cauzei Judecătoria Cimișlia, sediul central, prin hotărârea din 13 iunie 2022, a admis parțial cererea de chemarea în judecată, a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Iurie Andoni prejudiciul material în sumă de 50 000 lei și prejudiciul moral în sumă de 300 000 lei. În rest, a respins ca neîntemeiată cererea reclamantului. (f.d.175, 189-197, vol. I)

46. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Comrat, prin decizia din 14 noiembrie 2022 a respins apelurile declarate de către Iurie Andoni, reprezentat de avocatul Serghei Mocanu, Ministerul Justiției și Procurata Generală, a menținut hotărârea din 13 iunie 2022 a Judecătoriai Cimișlia, sediul central. (f.d.21,22-31, vol. II)

47. Instanța de apel, în temeiul prevederilor art. 3, alin. (l), lit. a), lit. c), art. 2 alin.(1), art. 6, lit. b) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, art. 1405, alin. (l) din Codul civil, raportate la circumstanțele cauzei, a concluzionat că Iurie Andoni are dreptul la despăgubire pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, deoarece, în speță, sunt întrunite condițiile stabilite de lege pentru a putea solicita despăgubiri pentru prejudiciile care i-au fost cauzate.

Astfel, în baza art. 11, alin. (1) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 și art. 1423, alin.(l) din Codul civil, Curtea de Apel Comrat a apreciat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat lui Iurie Andoni la suma de 300 000 lei, deoarece în cadrul examinării cauzei, nu au fost prezentate careva probe care ar demonstra cauzarea unui prejudiciu de o valoare mai gravă sau mai ușoară, decât cel dispus spre încasare de către instanța de fond și care poartă un caracter echitabil durerile psihice și suferințele fizice provocate de atare acțiuni.

Cu referire la pretenția privind repararea prejudiciului material solicitat, format din cheltuielile pentru asistența juridică de care Iurie Andoni a beneficiat în cursul cauzei penale, instanța de apel a reținut că aceasta este întemeiată, deoarece la materialele cauzei a fost prezentat bonul de plată seria EP nr. 600894 din 12 iunie 2020 în vederea acordării serviciilor de asistență juridică în cauza penală nr. 2002021875.

48. Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în art. 373, alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs apreciază ca fiind prematură concluzia instanței de apel de admitere a pretenției lui Iurie Andoni privind încasarea prejudiciului material suportat pentru cheltuielile de asistență juridică, rezultată din examinarea superficială a probelor anexate la materialele dosarului precum și normele de drept ce reglementează instituția reparării prejudiciului material sub formă de cheltuieli pentru asistența juridică, fapt ce impune necesitatea casării deciziei, cu remiterea cauzei spre rejudecare.

49. Din materialele dosarului rezultă că Iurie Andoni în susținerea acestei pretenții a prezentat bonul de plată seria EP nr. 600894 din 12 iunie 2020 și copia mandatului avocațional din 12 iunie 2018. (f.d. 9-10, vol.I)

50. Ministerul Justiției și Procuratura Generală, atât în apel, cât și în recurs au susținut, că Iurie Andoni nu a dovedit faptul cauzării prejudiciului material, nefiind prezentate probe în acest sens, or la materialele dosarului nu a fost prezentată în special descifrarea pe ore a lucrului avocatului, susținând că acesta a fost apărătorul lui Iurie Andoni doar la faza de contestare de către partea-vătămată a ordonanței de scoatere de sub urmărire penală. Nu a fost clarificată situația participării avocatului Serghei Mocanu anume în cauza penală nr. 2002021875, volumul de lucru efectuat de avocat și justificarea pentru acest volum de lucru a sumei solicitate de 50 000 lei.

51. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, lecturând decizia Curții de Apel Chișinău din data de 14 noiembrie 2022, observă că instanța de judecată a admis ca probe în susținerea acestei pretenții bonul de plată seria EP nr. 600894 din 12 iunie 2020 în vederea acordării serviciilor de asistență juridică în cauza penală nr. 2002021875 și copia mandatului avocațional din 12 iunie 2018, fără a da apreciere acestei probe și fără a verifica caracterul rezonabil și realmente angajat al cheltuielilor de asistență juridică, or, contractul de asistență juridică a fost încheiat la 12 iunie 2018, iar mandatul avocațional, cât și bonul de plată au fost eliberate după ce Iurie Andoni a fost scos de sub urmărire penală, prin ordonanța procurorului în Procuratura mun. Chișinău din 18 mai 2017.

52. În acest aspect, este evident că instanța de apel a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, fără a da apreciere probelor prezentate de către Iurie Andoni în susținerea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material suportat pentru cheltuielile de asistență juridică, precum și a principiilor de bază care urmează a fi apreciate la

încasarea cheltuielilor de judecată și anume acestea trebuie să fie probate să fie rezonabile ca quantum și necesare procedurilor în speță.

53. Așa dar, prin prisma efectului devolutiv al apelului, cu care a fost investită prin prevederea legală menționată la art. 373, alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă sus-citat, instanța de apel avea obligația la judecarea fondului cauzei să determine întrunirea condițiilor aplicabilității Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, quantum prejudiciului moral în dependență de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate, să stabilească și să analizeze minuțios aspectele enunțate supra, să răspundă tuturor argumentelor invocate de către participanții la proces.

54. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând prevederile art. 20, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova mai sus-citate, menționează că motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemoțivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

55. Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs reține jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

56. La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

57. În circumstanțele cauzei completul de judecată al Curții Supreme de Justiție evidențiază că instanța de apel pentru a admite pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral și material, întâi urma să determine întrunirea condițiilor aplicabilității Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, să determine quantum prejudiciului material, să dea apreciere probelor prezentate în susținerea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material, să verifice dacă cheltuielile de judecată sunt probate, necesare, rezonabile și dacă au fost real suportate de către Iurie Andoni în cadrul urmăririi penale.

58. Astfel, completul de judecată ajunge la concluzia că Ministerul Justiției și Procuratura Generală nu au fost auzite de instanța de apel, într-un mod echitabil, cu respectarea garanțiilor prevăzute la articolul 6 din Convenție, or, au susținut că, la caz, nu sunt întrunite condițiile de aplicabilitatea Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, în ceea ce privește prejudiciul material, că quantumul prejudiciul moral este exagerat, că pretenția lui Iurie Andoni privind repararea prejudiciului material nu este probată, avocatul Serghei Mocanu nu a prezentat descifrarea pe ore a lucrului acestuia, care a intervenit abia după scoaterea lui Iurie Andoni de sub urmărire penală, iar instanța de apel nu a argumentat în niciun fel acest aspect.

59. Totodată, instanța de recurs evidențiază că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut constant în jurisprudența sa că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 paragraful 1 din Convenție, nu poate trece drept efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt în mod real ascultate, adică în mod real și concret examinate de către instanța sesizată. Altfel spus, art. 6 din CEDO, implică în special în sarcina instanței, obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor de proba, al argumentelor și elementelor de proba ale părților.

60. În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

61. Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie prematură, dictată de neelucidarea tuturor circumstanțelor pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează necesitatea admiterii recursurilor depuse de către Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, de Ministerul Justiției și Procuratura Generală și

casării deciziei din 14 noiembrie 2022 Curții de Apel Comrat cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Comrat.

62. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 431, art. 445, alin. (1), lit. c) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursurile depuse de către Serghei Mocanu în interesele lui Iurie Andoni, de Ministerul Justiției și Procuratura Generală.

Casează integral decizia din 14 noiembrie 2022 Curții de Apel Comrat, adoptată în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Iurie Andoni împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, cu privire la încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești precum și compensarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Comrat.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă